

TOPLUM

İÇİNDEKİLER

3 TCS Yönetim Kurulu

4 Giriş

5 Healthy Planet, Healthy People
Dr. Melissa Lem

8 Climate Change In British
Columbia: What Are The Risks To
Our Health?
Dr. Lisa Ronald

11 Bir Erbaa öyküsü
Güler Aylar

16 CultureLink
Gülce Çetin & Tunç Gürel

20 Gezi: Güney Amerika
Özgür Sapmaz & Esbet Esgin

30 Fracking
Demet Edeer

32 Ne Giydiğimizden ve
Giymediğimizden Sorumluyuz
Sinem Atasoy

34 Plogging / Koş ve Çöp Topla
Sevim Mete

5

16

20

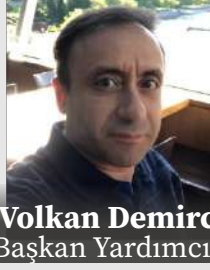

30

TCS YÖNETİM KURULU

Demet Edeer
Başkan

Volkan Demirci
Başkan Yardımcısı

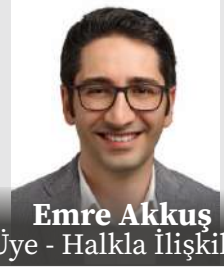
Sevim Mete
Sekreter

Meral Tekbaş
Sayman

Özge Özkan
Üye - Yasal Konular

Emre Akkuş
Üye - Halkla İlişkiler

Oğuzhan Altuntaş
Üye - İletişim

Efe Berke Evcı
Üye - Web Sitesi

Nüzhet Altıok
Üye - Etkinlik Komite İlişkileri

HEDEFLER

BC kültür mozağine katkıda bulunmak, toplumumuz içinde birlikteliği, dayanışmayı geliştirmek üzere Türk-Kanada Derneği'nin

- Üye ve gönüllü sayısını arttırmak
- İletişimini arttırmak
- Etkinliklerini arttırmak
- Kurumsallaşmasına ağırlık vermek
- Mevcut tüzüğünü yeni BC Societies Act'e uygun hale getirmek

TOPLUM

YIL: 2021 SAYI: 4 AY: MART

TCS TOPLUM DERGİSİ EKİBİ

Demet EDEER

Emre AKKUŞ

Sevim METE

GRAFİK TASARIM

Sinem ATASOY

sinematasoy94@gmail.com

SAYIYA KATKIDA BULUNANLAR

Melissa Lem

Lisa Ronald

Güler Aylar

Gülçe Çetin

Tunç Güler

Özgür Sapmaz

Esbet Esgin

Demet Edeer

Sinem Atasoy

Sevim Mete

“Toplum” is a publication of
the Turkish-Canadian Society and

© All rights reserved /
Tüm hakları saklıdır, 2020.

Demet Edeer

Sevim Mete

Emre Akkuş

Sinem Atasoy

Toplum Dergimizin Değerli Okuyucuları,

Türk Kanada Derneğimizin (Turkish Canadian Society/ TCS) bir iletişim aracı ve toplumumuzla aramızda bir köprü olan TOPLUM Dergimize bir kez daha hoşgeldiniz.

Bildiğiniz üzere 2020 yılında çıkardığımız her üç sayımızda yazıların o sayı için belirlenmiş olan ana tema ile uyumlu olması için çabaladık. Yayın Kurulumuz 2021 içinde çıkaracağımız sayılarda da bu uygulamanın devam etmesine karar vermiştir.

Mart-2021 sayımızda ana konu olarak ‘ÇEVRE’yi seçtik. Amacımız toplumumuzda çevre bilincinin artmasına katkıda bulunmak, dünyamızın ve insanlığın geleceğini tehdit eden çevresel konularda farkındalığı artırmak, çevreyi koruyarak gerçekleştirilebilecek sürdürülebilir üretimlere dikkat çekmek.

Bu sayımızda ilk defa Türk kökenli olmayan Kanadalı yazarlardan da destek aldık ve onlardan gelen yazıları çeviri yapmadan, original hallerinde İngilizce olarak yayınlıyoruz. Bildiğiniz gibi, TOPLUM Dergimizde yayınlanan yazılar yazarların kişisel görüşlerini yansıtır ve kendi sorumluluklarındadır.

Toplum Dergimizin bu yeni sayısını da zevkle okuyacağınızı ve 2021 yılında Türk Kanada Derneği etkinlikleri için desteğinizi sürdüreceğinizi ümit ederiz. TCS üyeliklerinin sadece bir yıllık olduğunu ve 2021 için yenilenmesi gerektiğini de bir kere daha hatırlatmak isteriz.

Saygılarımızla,

Türk Kanada Derneği, TOPLUM Dergisi Yayın Kurulu

HEALTHY PLANET, HEALTHY PEOPLE

Dr. Melissa Lem

When I was a little girl, I fell in love with nature beside a campfire. Growing up in the suburbs of Toronto, the glow of distant skyscrapers darkened the stars and the thrum of the highway rushing past the top of my street dulled cricket song and whispering leaves. But beside those warm, crackling flames in Bruce Peninsula National Park, watching sparks curl up towards a dark sky filled with a million points of light, embraced by the cedars that swayed overhead, I felt safe, accepted and unlimited.

As a physician and mother, I want every child in Canada to have that same chance to connect to nature, breathe fresh air, and enjoy access to an environment that supports them in reaching their full potential.

We have already seen what happens when we fail to respect nature. The COVID-19 pandemic that continues to devastate the world's economies and health-care systems is believed to be a zoonotic disease that jumped from animals to humans, then spread globally on the wings of air travel that pollutes our air and warms our climate. The western wildfires that burned over 10 million acres of the United States in 2020 cost \$20 billion USD in economic damage, filling Canadian skies with smoke that depressed air quality and mental, cardiac and respiratory health.

If we do not prioritize protection of the natural ecosystems that provide the foundation for an equitable, functioning society, we risk further pandemics, more forest fires, more days when we fear sending our children outside to play.

One of the losses I felt most keenly early in the pandemic was the closure of national and provincial parks across Canada. Suddenly my family and I no longer had access to the spaces we needed more than ever to calm and restore us. Not only that, but as a long-time advocate for the nature-health connection, I knew I was missing out on a wide range of research-

proven benefits of nature exposure, from improved blood pressure and immune function to decreased stress and anxiety. I was one of many who felt this way—during the first lockdown, an Angus Reid poll determined that parks were first on the list of places Canadians wanted to see reopened first.

Yet we are not the only ones who benefit from more accessible and abundant green and blue spaces; the planet does too. Nature-based solutions for climate change, which focus on protecting, sustainably managing and restoring nature to reduce greenhouse gas emissions, while increasing human wellbeing and resilience, are a vital part of any path that limits global heating to less than 2

degrees Celsius. In fact, scientists estimate that if Canada takes immediate action to protect intact, biodiverse ecosystems like our old-growth forests and wetlands, this could get us 80 per cent of the way to our Paris Agreement targets by 2030. Globally, the UN Environment Programme estimates that fully embracing natural climate solutions could get the world over a third of the way to its 2030 targets. Even so, we must not forget that cutting primary carbon emissions needs to go hand in hand with preserving our natural ecosystems.

So what can we do to make a cleaner, healthier, greener world a reality for us and our children?

The most important thing we can do is talk about the

importance of a healthy environment for healthy people: to our families, friends, neighbours, co-workers and elected officials. When enough of us do this, we will create a movement that is impossible to ignore. One key issue is the need for the federal government to update the 1999 Canadian Environmental Protection Act for the twenty-first century—enshrining our human right to a healthy environment into law like 155 other countries already have worldwide.

Health-care professionals can register at www.parkprescriptions.ca to prescribe nature to their patients so they can start experiencing its health benefits and help grow the green effort.

Others can pick environmental causes they feel passionate about and put their unique skills into action, whether it be fundraising to create a protected Children's Forest like on Cortes Island, BC, or getting down to work in the weeds and removing invasive species with local conservation organizations.

And finally, we need to get outside whenever we can—both for our health, and to foster a love of nature in ourselves and our children. Research tells us that children who spend more time in nature are more likely to grow up into environmentalists, and adults who are more connected to the outdoors are more likely to engage in pro-environmental behaviours. Indeed, the profound experiences I had

in nature when I was young have informed virtually every step I have taken as an adult to protect it.

So let us spend more time sitting by campfires instead of screens, following meandering rivers instead of the latest consumer trends, and walking trails instead of jetways. The future of our children and planet depends on it.

Melissa Lem is a Vancouver family physician, President-elect of the Canadian Association of Physicians for the Environment and a Clinical Assistant Professor at the University of British Columbia.

Climate change in British Columbia: What are the risks to our health?

Dr. Lisa Ronald

“Climate change is the greatest challenge of the 21st century, threatening all aspects of the society in which we live, and the continuing delay in addressing the scale of the challenge increases the risks to human lives and health.”

We know our climate is changing. According to the UN’s Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), “Scientific evidence for warming of our climate system is [unequivocal](#)”. Average yearly temperatures worldwide have increased by almost 1.2 degrees Celsius over the past century, with the seven most recent years being the [warmest on record](#). The [global sea level rose](#) about 20 centimeters in the last century, with the rate accelerating every year.

In the [Paris Agreement](#), 196 parties pledged to limit global warming to well below 2 degrees Celsius (and ideally to 1.5 degrees) compared to pre-industrial levels. But even at a limit of 1.5 degrees Celsius, we can expect impacts on human health, livelihoods, food security, human security, water

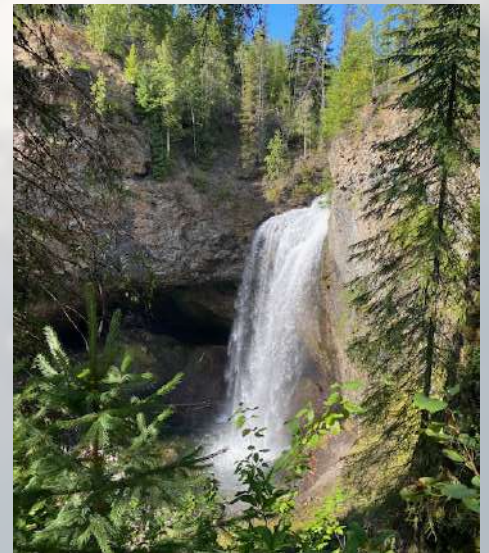
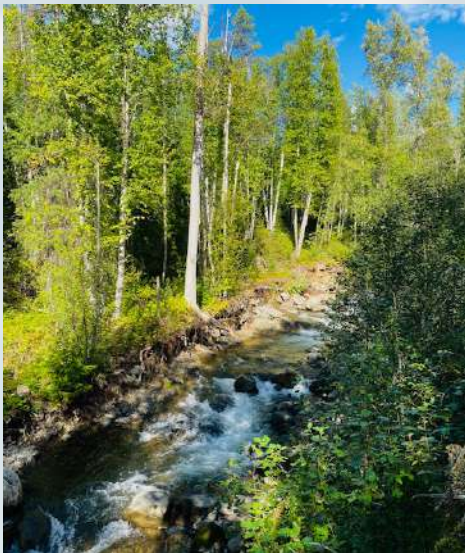

supply and economic growth. As stated by the [World Health Organization](#), “the science is clear: we must urgently scale up action to respond to the threat of climate change to have a chance of limiting warming to 1.5 degrees, and to adapt effectively and increase our resilience.” In [British Columbia](#), scientists predict that over the coming decades, we will see many impacts of climate change in our province. This may include changes such as warmer temperatures in all seasons, more intense and frequent heavy-rain and flooding events,

and higher storm surges leading to flooding in low-lying coastal areas. Other predicted changes include more acidic oceans making it harder for shellfish to grow, changes in growing seasons, more water shortages, loss of our snowpacks and glaciers, and more intense and frequent wildfires.

A province-wide climate change [risk assessment](#) published by the BC government in 2019 identified severe wildfire seasons as one the greatest climate-change

related hazards facing our province. We are already seeing the impacts of climate change on wildfire activity: In [2017](#) and [2018](#), BC experienced record-breaking wildfire seasons, with the evacuation of thousands of people from their homes and communities. In the Fall of 2020, due to severe wildfires in the neighbouring [US west coast](#) states, the Lower Mainland experienced some of the [worst air quality](#) in the world, with dangerously high levels of particulates in the air.

So, what are the links between climate change and human health? There are many pathways through which climate change can impact our health - [directly and indirectly](#). Examples include undernutrition, injuries, respiratory disease, allergies, cardiovascular disease, infectious disease, poisoning, water-borne diseases, vector-borne diseases, heat stroke, and worsening mental health.

It is important also to realize that not all populations are equally at risk of the impacts of climate change. [Climate change](#)

[has been called a ‘poverty multiplier’](#), since the most disadvantaged, vulnerable, and poorest members of our society are expected to experience the worst impacts. In [BC](#), vulnerable groups such as young children, the elderly, people with existing cardiopulmonary and respiratory illnesses, low-income families and people with mental wellness challenges are at greater risk of worse health outcomes. Heatwaves may be also most severe for people living in cities - this is due to the [‘heat island](#)

[effect’](#), where closely packed buildings and pavement tend to trap heat.

So what can we do? [Scientists agree](#) that some amount of climate change is now locked-in, regardless of our mitigation efforts today. [But it is not too late, there is still time for us to act.](#) Climate change faces us with many new and complex challenges, but by working together and developing strategies to [mitigate and adapt](#), we can better prepare to protect the health of ourselves and our communities. There are many

great examples of communities in BC developing strategies to [adapt](#) and thrive in the face of climate change.

[Let climate change guide the decisions you make](#)—what you eat, how you travel, what you buy. Demand that governments and businesses take action now. Talk about climate change in your circles. Be an activist - get onboard with a campaign or start your own group and know that you are not alone.

Lisa Ronald, PhD
Postdoctoral Fellow,
Faculty of Health Sciences,
Simon Fraser University

BİR ERBAA ÖYKÜSÜ

Güler Aylar

Editör: Mecit Unal - Gazeteci, Şair, Yazar

Asma yaprağı, Erbaa'nın dünyaya birinci hediyesi. İkinci hediyesi siyanürlü altın madenciliğine karşı başlatılan mücadele sırasında maden sahasının tam ortasında keşfedilen, arkeolojik alanın yerel yönetimin çabasıyla 1. Derece Arkeolojik Sit Alanı olarak tescillenmesi. Üçüncü hediye ise Erbaa'nın siyanürden kurtuluş haberi olacağını düşünüyorum.

Dergimizin bu sayısı çevre mücadelesine adanmış. Ne güzel bir tema seçilmiş. Ben de güzel yurdumuzun içinden güzide bir yerimizin yaşam savaşı öyküsü ile sizlerle bu sayıda buluşmak istedim.

Bu yer Erbaa! Tokat ilimizin bir ilçesi. Nesi ile meşhur dersenez, asma yaprağı ile meşhur. Vancouver'da bile "Bizim Erbaa Tokat" markalı sarmalık asma yapraklarını bulup almak artık mümkün. Erbaa'nın dünyaya birinci hediyesi!

Şu anda bu makaleyi yazarken Erbaa şarkısını dinliyorum. Söz ve müzik: Melike Tepecik. Yorumlayan: Derya Ozturan. Siz de dinlemek isterseniz;

<https://bit.ly/3mnEsgy>

DURDURMAYIN BU KALBI

*Kalbidir o Tokat'ın
Durdurmayın bu kalbi
Toprağında huzur var
Durdurmayın bu kalbi*

*Boğalı Yaylası'nın
Çiçeğinde hikmet var
Arı olun bal olun
Durdurmayın bu kalbi*

*Sakarata Dağları'nda
Atlarımız koşarken
Bin canlıya nefestir
Durdurmayın bu kalbi*

*Bırakın siz altını
Üstündekine bakın
Erbaa'mıza hürmeten
Durdurmayın bu kalbi*

Sene 2021...

Ne yazık ki, Erbaa'nın Sakarat Dağı ve Boğalı Yaylası dahil ülkemizin daha bir çok güzide bölgesi Kanadalı, Avustralya'lı, ve diğer uluslararası firmaların ve Eczacıbaşı, Nuro Holding, Koç Grubu, Koza gibi yerli madencilik firmalarının işgali altında. 22 milyon hektar ormanımızın önemli bir kısmı madenlere açılmış durumda. Madencilere verilen toplam ruhsat sayısı: 9 bin 942. Siyanürlü altın madenciliğine verilen ruhsat sayısı: 3 bin 8.

Her yıl kullanılan siyanür miktarı: 4 bin 500 ton

Bu noktaya nasıl mı geldik?

Aslında Türkiye'de ormanlar, Anayasa'nın 169. Maddesi ile korunuyor "... ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez..." deniyor.

Ancak Orman Kanunu'nun 16, 17 ve 18. Maddeleri ile orman alanlarında uzun süreli olarak başka arazi kullanımlarına izin verilebiliyor. İzin süresi en fazla 49 yıl ve süre bitiminde 99 yıla kadar çıkarılması mümkün.

Öte yandan 2004 yılında yürürlüğe giren Maden Yasası, orman alanlarında madencilik faaliyetini hızlandırmış. Yeni yasayla en iyi nitelikteki ormanlarda bile her türlü maden arama ve işletme imkanı getirilmiş. 2017 yılında, referandumun ardından bir değişiklik daha yapılmış ve su havzaları koruma alanları daraltılmış. Daha önce bu alanların 5 km yakınına kadar madencilik yapılabilirken mesafe, yapılan değişikliklerle 1 km'ye çekilmiş.

YAKINDA NEFES ALAMAYACAK DURUMA GELECEĞİZ

Bütün bu değişikliklerle altına hücum hızlanmış ve dünyanın sayılı ekosistemlerinden birine sahip olan **Kazdağları ve Bursa, Fatsa, Ordu, Erzincan, Eskişehir, Uşak, Salihli, Kütahya, Munzur, İzmir, Sivas, Artvin, Amasya, Reşadiye, Taşova, Niksar, Erbaa gibi bölgeler yerli ve yabancı firmaların kullanımına açılmış.** Devam eden maden projeleri ormanların tamamının yok olmasına sebep olmasa da parçalı hale getiriyor. Bu da orman ekosistemini yok ediyor. Sadece ağaçlar kesilmiyor, yeraltı suları da kirleniyor. Toprak altındaki kaynaklar, toprağın altında ve üstünde yaşayan canlılar yok ediliyor.

2019 yılına kadar görevini sürdüren Çevre Mühendisleri Odası Başkanı Sait Ağdacı bakın ne diyor:

"Dünya üzerinde karbon yutağı olarak iki sistem var, biri ormanlar diğeri denizler. İkisini de yok ediyoruz. Karbon yutaklarını yok edersek emisyon artacak ve artık nefes alamayacak duruma geleceğiz."

Orman Kanunu'na göre işletme süresi bitiminde yani 49 ya da 99 yıl sonra orman alanlarının tekrardan ağaçlandırılması gerekiyor. Ancak İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi öğretim üyesi Prof. Doğanay Tolunay, kesilen ağaç miktarının dikilenden çok daha fazla olduğuna dikkat çekiyor. İçinde yaşadığımız British Columbia'da ise kesilen bir ağaç yerine üç ağaç dikiliyor. Çünkü dikilen ağaçların dayanıklılığı, kök tutup büyüme olasılıkları dikkate alınıyor. Türkiye'de maalesef böyle bir kural yok. Üstelik yol kenarlarına dikilen ve ormana dönüşmeyen ağaç dikimi de ağaçlandırma rakamlarının içinde bulunuyor.

Bu satırları yazarken Elon Musk'ın daha önce anlam veremediğim, uzay projelerine yaptığı yatırımlar aklıma geliyor. Nefes alamayacağımız bir dünyaya doğru hızla gidişimizi sanki o şimdiden görüyor ve yeni yaşam alanları mı açmak istiyor dersiniz?

Siyanür'ün doğaya sızması riski ise, tehlikenin başka bir boyutu. Siyanür bir kere sızdı mı, artık geçtiği yerlerde doğa kendini ilelebet yenileyemeyecek bir duruma dönüşüyor. Ege denizine yakın Kaz Dağları'ndaki altın madenciliği, deprem riski nedeniyle siyanür sızma olasılığına çok açık.

Şimdi bir ara verelim ve Erbaa şarkısını birlikte bir daha dinleyelim:

<https://bit.ly/3mnEsgy>

ERBAA'NIN DÜNYAYA İKİNCİ HEDİYESİ

Erbaa'nın Verusa Holding'e karşı yürüttüğü yaşam savaşı ve kazandığı zaferler bu satırların yazımı sırasında halen devam etmekte.

Erbaa'da yaşayan insanlar birbirinden farklı özelliklere sahip...

Bazı köyler Çerkes köyleri. Alevi inancına sahip köyler tekkelerin, erenlerin olduğu köyler, ayrıca Balkan göçmeni köyler de var. Farklı inanç ve yaşam tarzına sahip köyler yaşam alanlarını savunmak için bir araya gelmeyi başarmışlar. Maden alanına en yakın koyun adı Çerkes Fındıçak. Türkiye çapında kurulu Çerkes Dernekleri Federasyonu altın madeni projesine karşı ortak mücadele kararı almış. Bölgede önemli bir inanç merkezi olan ve Keçeci Baba türbesine ev sahipliği yapan alevi inanca sahip Keçeci Köyü de mücadelede aktif olarak yer alıyor. Tanoba gibi Sünnî

inanç sistemine sahip beldeler de mücadelenin içinde.

Erbaa'nın belediye başkanı MHP'den. Bu genç insan da halkıyla birlik olup köylüleri altın madenciliğinin riskleri konusunda aydınlatan bildiriler dağıtmayı başarıyor. Büyük şehirlerde, İstanbul, Ankara, İzmir'de organize olmuş hemşehri dernekleri de destek veriyor Erbaa'daki maden karşıtı mücadeleye. Afişler basılmış, köy meydanlarına pankartlar asılmış, meydanlarda imzalar toplanmış. Meslek odaları, sendikalar, yereldeki tüm siyasi partiler, AKP, CHP, MHP, İyi Parti ve Saadet partileri bir araya gelmiş. Bu birlik beraberlik neticesinde Verusa Holding yöneticileri bu kurumlardan talep ettikleri randevu başvurularına cevap alamaz olmuşlar.

En güzel haber ise en son geliyor...

Maden ruhsat alanının tam ortasındaki Gümüşlük Mevkii'nde arkeolojik bir maden alanının olduğu biliniyor. Alan, bu süreçte yerel yönetimlerin de desteğiyle **1. Derece Arkeolojik Sit Alanı** olarak tescilleniyor. Bu da Erbaa'nın dünyaya ikinci hediyesi.

Üçüncü hediye olarak da Erbaa'nın siyanürden kurtuluş zaferi haberini resmi olarak duymamıza ramak kaldığını düşünüyorum.

HER SARMA YAPTIĞINIZDA ERBAAMIZI HATIRLAYIN

Ekoloji Birliği Eş Sözcüsü, Kazdağı Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Derneği yönetim kurulu başkanı aynı zamanda Yeşil Erbaa Çevre Platformunun da danışma kurulu üyelerinden sevgili Süheyla Doğan da Erbaa doğumlu ve bu yazıma konu bilgilerin de kaynağı oldu. Robert Koleji ve ODTÜ İnşaat Mühendisliği mezunu. Şu anda eşi Mecit Ünal, bu yazının da editörü, ile birlikte Kazdağları'nda Nusratlı Köyü'nde bir köy evinde yaşıyor. **“Bahçemiz ve zeytinliğimiz sayesinde ayağımız toprağa basıyor, üretmenin zevkine varıyoruz”** diyor Süheyla Doğan. Erbaa'da yaşayan annesini birkaç hafta önce COVID-19 nedeniyle sonsuzluğa uğurladı. Kendisine ve ailesine başsağlığı diliyorum ve çok taze olan acısına rağmen Kazdağları'nda, Erbaa'da, Amasya'da devam eden mücadelenin durmaksızın hep içinde olmaya devam ettiği için kendisini yürekten kutluyorum.

Sizlerin de Vancouver'da her sarma yaptığınızda Türkiye'nin yaylalarını, ırmaklarını, ovalarını, ormanlarını, arkeolojik değerlerini, kültürel çeşitliliğini, Erbaalı Süheyla Doğan'ı ve bu birlik ve beraberliğin başarısını hep hatırlamanızı ve sofranızda hatırlatmanızı diliyorum.

Her birimiz Sürdürülebilir Gençlik Eğitim Programı'nda (SÜGEP) tanışarak böyle bir projeyi topluma kazandırmaya karar verdik. Bizim bu projeyi yapmamızdaki en güçlü nedenlerden birisi toplumdaki sorunlara bir çözüm bulma hevesimizdi. Her birimiz kendi hayatlarındaki deneyimlerinden faydalanarak bu projenin gelişiminde katkıda bulundu. Farklı yerlerde, farklı koşullarda edindiğimiz tecrübeler bize bu projeye birçok yeni fikirler katmamıza yardımcı oldu ve projemizi daha da zenginleştirdi. Bu projeyi tamamlama ve geliştirme konusundaki motivasyonumuz tamamen topluma çözümler sunmak ve insanlara yardım etme isteğimizden, tamamen gönüllülük

üzerine kurulmuş bir anlayıştan geldi. Bununla beraber, henüz genç olduğumuz için fazla tecrübe sahibi olmamıza ve zorlu süreçlerden geçmemize rağmen her birimizin benzer alanlara ilgi duyması, aramızdaki derin arkadaşlık bağlarımız ve aylardır bu projenin gelişmesi üzerine çalışmamız, bir takım olarak bizi geliştirdi. Jenerasyonumuz; küresel sorunların varlığının farkında. Sorunlara çözüm bulmak için eyleme geçilmesinin ve bunun önümüzdeki 9 yıl içinde, 2030'a kadar yapılması gerektiğinin bilincinde. Bunun için de başkalarının; çözümleri bizim ayağımıza getirmesini beklemektense, kendi çözümlerimizi üretmek ve genç yaşta far-

kındalık yaratmak çoğu genç gibi bizim de büyük bir tutkumuz. Bunlar gibi daha birçok neden, bizim bu projeyi devam ettirmemizde ve geliştirmemizde büyük rol oynamasıyla birlikte çözümümüzün gücüne inancımızı da geliştirmekte. Tarımın ve 21.yüzyılda eğitim için gerekli olan teknolojinin bir arada kullanabileceğini ve sürdürülebilir bir şekilde birbirlerini destekleyebildiklerini göstermek istedik. Çevremizde bu konularla ilgili nelerin eksik olduğunu gözlemlediğimizde kırsal alanlar ve kentler arasında büyük farkların olduğunun bilincine vardık. Bu farklılıkların toplumda bazı eşitsizliklere yol açtığını düşündüğümüzden, eşitsizliklerin önüne geçmek adına projemizi geliştir-

dik. Amacımız tarımı kentlere getirirken teknolojiyi de kırsal alanlara götürmek oldu. Bunları gerçekleştirmek için de iki aşamalı bir proje tasarladık. Projenin bir kısmında tarımı kentlere getirerek gıdaların çöpe gitmesini engellemeyi ve gelecekte olabilecek gıda krizlerine efektif çözümler bulmayı amaçladık. İkinci kısmında ise teknolojiyi kırsal alanlara getirerek köylerde yaşayan bireylerin ve özellikle bu bölgelerde dezavantajlı olan kadın tarım işçilerinin bilgiye erişimini arttırmayı, böylelikle kalkınmalarında destek olma-ya çalıştık.

Tarımı Kentlere

SGP (Sustainable Green Production) özellikle tüketimin, üretime oranla fazla olduğu bölgelerde üretimi arttırmayı amaçlamaktadır. Tüketim oranlarını azaltıp üretimi arttırmakla kalmayıp şehirlerde ve köylerde yaşayan insanların sağlıklı ve organik sebzelere ulaşımını sağlayacaktır.

SGP yi özel yapan ne?

İçindeki özel bir teknoloji kurulumu ile ısı, nem, su seviyesi cep telefonu uygulaması ile gözlemlenebiliyor. Uygulama, bu bilgileri göstermekle kalmıyor, aynı zamanda içindeki ısının artışı ve düşüşünü grafiklerle sunabiliyor. Bu özellik, bitki için gereken en verimli ve etkili ortamı sağlayarak topraktan suyun içinde yetişebilmesine imkan tanıyor. Böylece

lece toprağın verimsiz olduğu veya bulunmadığı yerlerde dahi kolaylıkla kurulabiliyor.

Sorumlu Tüketim ve Üretim

Ne kadar gıda atığımız var? Bu rakam Amerika'da saniyede 2 tona kadar çıkıyor. Araştırmalara göre dünyada herkese yetecek kadar gıda ve besin kaynaklarımız var ancak israf oranlarımız o kadar yüksek ki ürettiğimiz besinlerin 1/3'ü kayboluyor ya da atık olarak boşa gidiyor. SGP bunu önlemek için ev halkına, kullandıkları sebzeleri nasıl organik ve sağlıklı bir şekilde üretebileceklerini gösteriyor. Sorumlu

mevsimde GDO'suz ve organik sebze yetişmesinde etkili bir düzenek ile bunun önüne geçeceğiz. Esas olarak şehirlerdeki ev halklarını hedef alarak aynı zamanda market alışverişlerinde de para tasarrufunu hedefliyoruz. İnsanların daha organik beslenmesini ve sağlıklı olmalarını amaçlıyoruz.

Su Yoksulluğunu Önlemek

Dahası, SGP konvansiyonel yani toprak tarımı yapmaktan sa "hidroponik" denen özel bir teknikle çalışıyor. Esasen bu yöntemle bitkiler, suyun içinde büyüyor bu sayede sulamaya ihtiyaç duyulmuyor. Bu sebze

üretimini pratikleştiriyor ve sürdürülebilirliğini arttırıyor. Konvansiyonel tarımda bir bitki ayda yaklaşık 10-15 litreye kadar su tüketirken SGP, her bitki için ayda yaklaşık 1-2 litre tüketiyor ve bu

üretmiş sebzeler hayatlarımızı birçok alanda olumlu etkileyeceği gibi birçok insanın sağlıklı sebzelere ulaşımını arttıracığını düşünüyoruz.

Sağlıklı Yaşamlar

Süpermarket endüstrilerinin son 30 yılda popülerleşmesi ile birçok meyve ve sebzelerin genetikleri değiştirildi. Şu anda dünyadaki çoğu meyve ve sebzelerin GDO'lu yapısı, kanser ve organ hastalıkları dahil olmak üzere birçok hastalığa neden oluyor. GDO'lu besinlerin özellikle çocuklar üzerindeki etkilerinin çok ciddi sorunlara yol açtığını bildiğimiz için her

da kabaca %800 ile %1500 daha fazla su tasarrufu demektir. Bu sistemin sadece 100 evde, 6 bitki ile yapılması durumunda SGP, yılda ortalama 86 ton suyun tasarrufunu sağlıyor. Biz bu proje ile dünyamızı daha sürdürülebilir bir hale getirerek sonraki jenerasyonlara daha güzel bir gelecek bırakabileceğimize inanıyoruz.

Teknolojiyi Köylere

Amacımız ne?

Projemizle kırsal alanlarda yaşayan kadınların, kadın tarım işçilerinin ve girişimcilerinin örgütlenebileceği, birbirlerinden haberdar olabileceği

bir ortam oluşturarak kadınların bir arada çalışmalarını, birbirlerinden öğrenmelerini desteklemeyi ve bilgiye erişimlerini arttırmayı amaçladık. Bu amaca ulaşmak için kadınların kalkınmasında çok büyük etkileri olan kadın kooperatifleri ile birlikte çalışmak istedik. Yaptığımız literatür taramalarının sonucunda kırsal alanlarda internet ve teknolojiye erişimleri olmadığından kadın kooperatiflerinin yaptığı çalışmalara, özellikle pandemi koşulları altında, erişemeyen bir çok kadın olduğunu öğrendik. Teknolojiye erişememenin, kadınların ön plana çıkmalarında ve emeklerini değerlendirmelerinde çok büyük bir engel olduğunu gördük. Bu nedenle özellikle kırsal alanlardaki kadınları teknolojiye ulaştırmak için bu projeyi tasarladık. Amacımız kadınların bilgiye erişimlerini arttırarak kendi becerilerini, kendi emeklerini verimli şekilde değerlendirmelerine; birbirleriyle iletişime geçerek insana yakışır ve döngüsel bir ekonomiye katkıda bulunmalarına yardımcı olmak. Bu proje baştan bir eğitim modülü oluşturmaya veya sıfırdan bir kadın kooperatifi

kurmaya çalışmaktansa bunu hali hazırda yapan kurum ve kuruluşlarla birlikte çalışarak özellikle online ortamdan erişilebilen eğitimler, projeler, platformlarla kırsal alanlarda yaşayan kadınları buluşturmayı ve bu tarz girişimlerin gerçekleşmesini destekler. Teknolojiyi kırsal alanlarda yaşayan kadınlara sadece ulaştırmakla kalmayıp aynı zamanda onlara bu teknolojinin nasıl kullanılması gerektiğini, kadın girişimcilere nasıl ulaşabileceklerini, kendi emeklerini değerlendirmek için nasıl bir yol izleyebileceklerini anlatmak istedik. Tarımla uğraşan kadınlara, çiftliklerinde ve tarlalarında daha sürdürülebilir

ve ekolojik tarım yöntemlerini öğrenebilecekleri online platformlar sunup tarım arazilerinin gerçek veriminde kullanılmasını sağlayarak ilkim krizini hafifletebilmeyi amaçladık. Öne sürdüğümüz çözümün gerçekleşmesi ve sürdürülebilirliğe her alanda katkıda bulunması için kırsal alanlarda yaşayan kadınlara ulaştıracağımız teknolojik aletlerin gelirini bir elektronik atık geri dönüşüm kampanyası sonucunda elde etmek, böylece döngüsel ekonomiye katkıda bulunmak istedik. Böylelikle kentlerde fazlaca üretilen elektronik atıkları değerlendirerek kırsal alanda yaşayan kadınların kalkınmasını destekleyeceğiz.

Neler bekliyoruz?

Alıştığımız şehirleşmiş yaşamın aksine kendi ihtiyaçlarını üretebilen kırsal alandaki insanlar, bu bilgilerini nesilden nesile aktararak gelenekselleştirmiş ve bir kültür ağı ortaya çıkmış. Bu derin kültürün kentlerde yaşayan bireylerle de paylaşılması sonucunda sosyal sürdürülebilir kalkınmaya destekte bulunabileceğimizi düşündük. Projemizin sonucunda kırsal alanlarda yaşayan bi-

reylerin kültürel miraslarının kaybolması engellenecektir. Projemizin ana amacı teknolojiyle kadınların ekonomik kalkınmalarını sağlamak ve kırsal-kentsel alanlar arasındaki eşitsizlikleri gidermek olsa dahi, bunun uzun vadede kadınların psikolojik ve sosyal yaşamlarını da olumlu bir şekilde etkileyeceğini ön görmekteyiz. Kadınların kalkınması ile evlerini, iş yerlerini, köylerini ve buldukları her ortamı zamanla kalkındırarak

larına inancımız tamdır.

Sonuç olarak, çözümümüzün gerçekleşmesiyle toplumsal cinsiyet eşitliği, insana yakışır iş ve ekonomik büyüme, eşitsizliklerin azaltılması, sürdürülebilir şehirler ve topluluklar, iklim eylemi, nitelikli eğitim ve amaçlar için ortaklıklar gibi bir çok sürdürülebilir kalkınma hedefine ulaşmaya bir adım daha yaklaşarak Türkiye'nin kalkınmasına katkıda bulunmak istiyoruz.

Kaynaklar:

“FoodWasteFAQs.” U SDA, www.usda.gov/foodwaste/faqs

Goldenberg, Suzanne. “From Field to Fork: the Six Stages of Wasting Food.” The Guardian, Guardian News and Media, 14 July 2016, www.theguardian.com/environment/2016/jul/14/from-field-to-fork-the-six-stages-of-wasting-food

says:, Mari Briggs, et al. “Guess Who Creates 2 Tons of Food Waste Every Second?” The Grow Network, 20 July 2016, thegrownetwork.com/guess-wastes-2-tons-food-second/

Blynk Example Browser:

<https://examples.blynk.cc/?board=ESP8266&shield=ESP8266%20WiFi&example=GettingStarted%2FBlynkBlink>

Our Code:

https://github.com/TuncGurel61/SGP_GreenHouse_Code/blob/main/SGP_FINAL_CODE.ino

ATAA-UN COMMITTEE WORLD ENVIRONMENT DAY ACTIVITY

The Assembly of Turkish American Associations (ATAA) <https://www.ataa.org/u-n> which includes component associations/societies from across North America holds a United Nations (UN) Committee. Under this committee various UN Days are celebrated and the UN Sustainable Development Goals related activities are organized.

World Environment Day is JUNE 5th. <https://www.un.org/en/observances/environment-day>

ATAA announces a new project, which is designed for the Youth and Students of Turkish-American and Canadian-American communities for the World Environment Day (June 5). This will be a friendly “Competition” with the following overarching objective:

As a young person, what you would like to highlight to bring a change and tackle the ever-increasing environmental challenges that are directly or indirectly related to human activities.

A group of 2-3 undergraduate or high school students are encouraged to research a topic of their interest and inform the public as part of the June 6th World Environment Day Webinar. The project may include one or a combination of the following concepts:

- Climate Change and its impact on our future
- Renewable Energy
- Plastic, Chemical Waste
- Water – increasingly under threat
- Product/Project/Policy Development for green economy
- Impact of environmental changes on Ecosystems and their restoration

Timeline: Project Completion Deadline: May 21, 2021 Project Judging Completed: May 27, 2021. Winners Informed: May 31, 2021. Test Drive: June 5, 2021. UN Environmental Day Webinar: June 6, 2021 (1st, 2nd, 3rd place Winning Team Presentations)
Please visit the ATAA UN web page (<https://www.ataa.org/u-n>) for further details, including guidelines, and entry forms.

GEZİ: GÜNEY AMERİKA

"Otro Mundo es Posible"

Özgür Sapmaz & Esbet Esgin

"Otro Mundo es Posible"

Rhiannon adlı çiftliğin giriş kapısında yazıyordu bu cümle. Bir parça ahşaba elle boyanmıştı. Ekvador'a vardığımızda artık böyle bir cümleyi anlayacak kadar İspanyolca öğrenmiştik.

"Başka bir dünya mümkün".

Biz de 6 ay önce buna inanarak çıkmıştık yola. İki ayrı ülkede uzun süredir sürdürdüğümüz hayatlarımızı askıya alıp Brezilya'dan başlamıştık Güney Amerika gezimize. Birimiz Vancouver'da, birimiz Antalya'da, işini bırakmış, evini kapatmış bir sırt çantasıyla başka bir dünyayı bulmaya, birlikte yollara dökülmüştük. Planımız hem gezebileceğimiz kadar gezmek hem de öğrenebileceğimiz kadar öğrenmekti. Hayalimiz, Türkiye'de, öğrendiklerimizi ve gördüklerimizi uygulayıp, paylaşabileceğimiz bir çiftliğimiz olmasıydı. Brezilya, Paraguay, Peru derken Ekvador'da başkent Quito yakınlarındaki Malchingi kasabasının dışında bir köye 15-20 dakika mesafede bu çiftliğe vardık. İsmi besbelli Fleetwood Mac'in Rhiannon şar-

kısından almıştı. Doğa Ana ile kızları arasındaki özel ilişkiye bir göndermeydi. Çiftliğin sahibi olan çift İngiltere'den başka bir hayatı mümkün kılmak için çıkıp gelmişlerdi. İki kadın bildikleri permakültür, ekolojik yaşam prensiplerini bu, iki kürenin ayrıldığı çizgiden birkaç kilometre uzakta, 3000m yükseklikte, sert iklimin ve çorak toprağın ortasında uygulayarak kendilerine ve buraya yaşamaya, paylaşmaya, çalışmaya, öğrenmeye gelen herkese bir vaha yaratmışlardı. Hem toprağı zehirlemeden gıda üretmeye hem de insan olarak birbirimizi olduğumuz gibi kabul etmeye çalışıyorlardı.

Büyük şehirde yaşamak, sabahtan akşama ofis-

lerde çalışmak dev çarkların arasına düşmüş bir fındık gibi hissettiriyordu insana. Kendi kendini besleyen bu kısır döngüde neyin doğru neyin yanlış, neyin gerçek neyin hayal olduğunu kaybetmeye başlıyor insan. Kendini, işe gitmek için çalışmak denen o labirentin içinde buluyor. Farkına varamadan aynı gökyüzüne baka baka seneler geçiveriyor. Başka türlü yaşanmaz mı acaba diye sorduğu anda ise önünde evrenin en büyük penceresi açılıyor. O pencereden bakar mısın, atlar mısın sana kalmış. Biz atladık. Yağmur ormanlarını, kadim Antları, pembe nehirleri, açık yeşil karayip kıyılarını, hindistan cevizi sularını, romları, dev şelaleleri görmek için atladık. Biraz da madem böyle yaşamak istemiyoruz, nasıl yaşamak istiyoruz sorusuna cevap aramak için atladık. Azıcık da öbür yarım kürede gökyüzü nasıl görünüyor, insanlar ne yiyor ne içiyor, sular gerçekten tersine mi dönüyor lavaboda diye

merak ettik. Nihayetinde iki sırt çantası, bir çadır, oldukça detaylı bir yol haritasıyla bir otobüsten bir dolmuşa koşturarak vardık Rhinannon'un kapısına.

Bu çiflikte bizi çeken zorlu şartları ve konumuydu. Oldukça yüksekte, Quito'ya tepeden bakan harika bir noktadaydı. Gece karşınızda yalnızca şehir ışıklarıyla tanımlayabildiğiniz, gündüz ise sis ve bulutlarla çevrelenmemişse kilometrelerce uzakdaki volkanik dağı bile seçebildiğiniz muhteşem bir panoramaya bakıyordunuz. Tam da o manzaranın karşısına çadırımızı kurup yerleştik. Tabii böylesi bir manzaraya bakabilecekken çalışmak her zaman mümkün olmuyordu. Zaten olmamalıydı. Aslında bütün mesele de buydu. "Neden buradasın?" onu unutmamak. Kafamızı kaldırıp devasa yıldızlara bakmayacaksak, ne diye bunca yol teptik?

Bu manzaranın ve konumun bir bedeli vardı elbet, iklim. Geceleri oldukça soğuk, gündüzleri ılıman bir havası var. Yağmur yağınca bardaktan boşanırcasına yağıyor, rüzgar çıkınca fırtına oluyor, güneş açınca yakıp kavuruyor. Güneş yaz kış her gün aynı saate doğup aynı saatte batıyor. Gece gündüz sıcaklık farkları, fazla kurak geçen aylar nedeniyle su bir probleme dönüşüyor. Su ihtiyaçlarını karşılamak için açtıkları kuyunun yanı sıra, yağmur suyu hasadı yapıyorlar. Kullanılan tüm su, gri su düzeneğiyle bahçelere döndürülüyor. Taşlı kumlu hendekler yoluyla çamaşır

makinasının, mutfak suları onların yakınında yapılmış minik bahçelerde bol su isteyen bitkileri suluyor. Ayrıca biz gittiğimiz zaman su kaçağı olduğundan boş da olsa, büyük bir gölet ile suyu tutmayı başarmışlar çoğunlukla. Gölet suyunu sağlıklı tutabilmek için çeşitli su bitkileri ile destek yoluna gidilmiş. Gölet, birkaç göletten oluşan ve köprülerle birbirine bağlı bir su kompleksi daha çok. Dolu olmasalar da hala etraflarında konumlandırılmış pek çok bitkiyi besliyorlar.

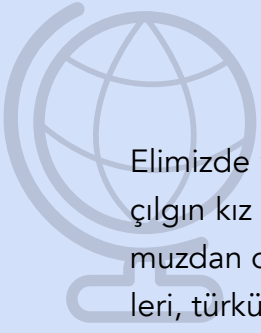

Kuyuları ufak bir sarnıca yönlendirilmiş, bu yüzden hidrafor kullanılmadığında suyun basıncı düşük oluyor. Bahçe sulamaları elle yapılıyor. Bunun için onlarca sulğun asılı olduğu raflardan kendimize iki suluk seçip, su dolu bir varil ve eskiden sera olan ancak şu anda rüzgar yüzünden ancak yükseltilmiş yataklar şeklinde kalan sebze bahçesi arasında mekik dokuyoruz. Sulandıkları zaman mutluluktan koku saçan aromatik bitkiler sayesinde bu bir taşıma işinden çok, karmakarışık bir bahçede hangi bitkiyi kokluyorum bulmacasına dönüşüyor. Bu toprak ve iklimde domates, kabak gibi hem su hem sıcak seven bitkiler biraz zor yetişiyor. Yıllarca bu bahçeleri oluşturmak için uğraşmışlar, toprağı zenginleştirmek için ne gerekiyorsa yapmışlar. Bunun için başlıca iş organik madde yani kompost üretimi oluyor. Burada oldukça ciddiye alınan ve gerçekten planlı ve düzenli bir şekilde yapılan bu iş, aynı zamanda gündelik bir görev oluşturuyor. Her gün ya yeni kompost kurmak ya da öncekileri çevirmek gerekiyor. Bu da başka gündelik görevleri doğuruyor. Elimize verilen küçük bir kağıttaki tarife uyarak gerekli malzemeleri topluyoruz. İlk hedefimiz kompostun ana maddelerinden olan hayvan dışkısı. Bunun için Friya ve Ursula isimli iki hanım eşeğin bahçelerine doğru yola çıkıyoruz.

Elimizde yemlerinin olduğu kovalarla bağırarak yanlarına gidince görüyoruz ki, iki çilgin kız ortada yok. Yularları koparıp kaçmışlar. Yokluklarını keşfeden biz olduğumuzdan olsa gerek, onları bulma görevi de bize düşüyor. Elimizde alfa alfa demetleri, türkü çığırarak koyuluyoruz yola. Kaçmış iki eşek arayan bu yabancılara gülen köylüler bizi bir o yana bir bu yana gönderiyorlar. Nihayetinden kasabaya giden yolun kenarında küçük hanımların keyifle otladıklarını görüyoruz. Onları yakalamak da pek kolay değil. Çiftlikten destek kuvvet çağırıp öyle başarıyoruz bu işi. Geriye gübreyi toplamak ve kompostu yapmak kalıyor. Kompost yapımı, kuru tuvalet, her türlü organik atığın tavuklara, eşeklere paylaşılması gibi işlerin başlıca amacı doğa anadan aldığımızı geri vermek. Toprağı suni katkılarla değil doğal olanlarla beslemek. Her şeyi geri dönüştürmek. Aslında en büyük görev bu. Çöp yaratmadan yaşamak. Bu her zaman o kadar kolay olmuyor elbette. Geri dönüşüm için harcanan kaynak ve zaman da önemli oluyor. Bunları rutin görevler olarak dağıtmak, her gün küçük küçük yaparak biriktirmemek de buradaki organizasyon işinin bir parçası.

Sabahları 7:00'de yapılan kahvaltı sonrası iş bölümü toplantısının amacı da bu. Rutin işler panoda yazılı oluyor, gidip gönüllü olduğunuzu işaretliyorsunuz. Toplantı sırasında da o gün yapılması gereken görevlerden seçiyorsunuz. Bu bazen tuvalet temizlemek, bazen ateş yakmak, bazen yemek yapmak oluyor. Bazen de size pek gönüllü olmadığınız bir iş düşüyor. Beton karmak gibi. Belki permakültür ya da organik yaşam prensiplerine uymuyormuş gibi gelebilir ancak bazen ne yazık ki hoşlanmadığımız malzemeler kullanmak gerekebiliyor. Mesela bu yüksek dağlardaki şiddetli rüzgarların her nevi çatıyı uçurduğu durumda kullanmak zorunda kaldıkları çimento gibi. O çimento torbalarının taşınmasından tutun da, karılan çimentonun kocaman el arabalarıyla bir kalasın üzerinden geçip yeni yapılan binanın çatısına dökülmesine kadar ne beklentilerimize, ne yaşımıza uyan bazı görevler

bizi bir isyana götürdü. Biz buraya beton karmaya gelmedik, permakültür, bahçe, gıda gibi işler bekliyorduk diye itiraz edince ortalık biraz karıştı. O sırada bahçede çalışanlara onlar inşaatta çalışmak istemiyormuş siz çalışır mısın diye sorunca pek gönüllü çıkmadı tabii. Sonunda orta yol bulundu ve bize daha çok ateş yakma, yemek yapma, bahçe işleri verildi. Çıkardığımız mini isyanın yankıları kısa sürede dağılıp gitti. Bize de isyan sırasında birlik ettiğimiz yeni dostlar kazanmak düştü. Almanyadan Nadine ve Slovenyalı Luka ile ortak doğumgünü partimizden sonra birlikte Kolombiya'da çiftliklerde çalıştık, festivallere gittik ve seneler sonra hala iletişim halindeyiz. Ortak zevkimiz olan müzik festivalleri belki bir gün buralarda gerçekleştirmeyi planlıyoruz. Mocha ve Coca çifti Quito'da bizi evlerinde ağırladı ve bu iki kraliçeyle ihtişamlı bir partiye bile katılma şansımız oldu.

Çadırda kalmanın rüzgar ve toz yüzünden zorlu geldiği sonucuna varınca, teepee'ye geçmeye karar verdik. Yere bir çukur açılarak etrafına diki- len 12 çubuk ve onları çevreleyen kumaşla tipik bir kızılderili çadırı modeli. Girmesi çıkması biraz zor ve taşın toprağın üzerinde olmasıyla pek izo- lasyonu olmayan bu çadırın, Rhiannon'da uzun süredir kalıcı olarak bulunan James'in kendisi için yaptığı ahşaplarla döşenmiş halini de gö- rünce istenirse ev gibi yapılabileceğini gördük ve kendi yerimizde mutlaka bir teepee yapmak istediğimize karar verdik. Bu arada teepee'nin

konukları gidene kadar 3 gün Hobit evin bir ka- tında kalma şansımız oldu.

Bu da oldukça faydalı bir denemeydi. Alçak ta- vanlı minicik odanın insanı bir süre sonra bastı- ğını farkederek hobit evin yere gömülü oluşu- nu, yaşayan çatısını sevdiyse de daha yüksek tavanlı ve geniş olması gerektiğine karar verdik. Bu hobit evi seneler önce gelen bir gönüllü yap- mış. Arada dostlarını gönderiyor ya da kendi gel- lip kalıyormuş. Bu hobit ev dışında kalıcı gönül- lülerin biri kerpiç, biri konteynerden dönüşme, bir diğeri teepeeden geliştirme evleri var.

Geçici gönüllüler için ana binaya bağlı bir kaç oda ve 8 kişiyi barındıran Snake Pit adlı çuval bir bina var.

Earthbag denen yöntemle kendileri için de yeni bir ev yapıyorlar. Biz de daha sonra bu evin inşaatında, betonlu ortak alan inşaatından çok daha büyük zevkle çalıştık. İngiliz bir komşularının başında durarak gönüllülerle birlikte yaptığı bina ortasında bahçesi olan Mandala ev projesi için çuvalara kil, kum, su karışımı doldurularak ve üstüne baskı yapılarak, istenen yuvarlak formlarda üstüste diziliyor. Elbette işlem bundan biraz daha karışık. Pencere ve kapıların yerleri ahşap kalıplarla belirleniyor. Çuval sıralarının arasına döşenen dikenli telleri sayesinde formu bozulmadan kuruyan duvarlar daha sonra kil, kum, saman ve su ile hazırlanan harçla kaplanıyor. Üstüne daha ince bir karışımla sıva yapılıyor. Pencere ve kapılar da takıldıktan sonra, mandala bir çatıyla tamamlanıyor. Duvarların su almaması binanın ömrünü uzatıyor. Aksi halde sıvayı sık sık yenilemek gerekebiliyor. Bu Mandala evin yapımında çalışırken büyük miktarlarda harçları nasıl hazırlayacağımızı, gerekli aletleri kendi kendimize nasıl yapabileceğimizi, ne tür malzemeler kullanacağımızı görmüş olduk.

Bazen 25-30 kişiye kadar gönüllünün olabildiği bu büyük çiftlikte biz en çok 15 kişi olduk. Dünyanın dört bir yanından bahçeyi, mutfağı, gezmeyi, okumayı, arkadaşlık kurmayı, müziği, sanatı seven ve merakla, hayretle, üşenmeden, yorulmadan gezip ta buralara yolu düşen insanlardan olmak hoşumuza gitti. Zaman zaman ülke temalı ya da kılık değiştirmeli, ya da sadece müzikli danslı partilere denk geldik. Bir akşam biz Türk yemekleri hazırladık, bir başka akşam pizza yapıldı, kılıklar değiştirildi, kraliçeler sahneye çıktı.

Kocaman bir kuzinenin odun ateşinde hazırlanan vejeteryan ve vegan yemekleri, upuzun bir masada birbirini yalnızca insan olarak görerek ve yargılamadan kabul eden bir grupta yemenin keyfini çıkardık. Orada edindiğimiz dostları kalbimize, öğrendiklerimizi hafızamıza aldık ve bir sonraki durağımıza doğru yola çıktık. Başka bir dünya mümkünmüş onu gördük. Tek yapmamız gereken bunun için çaba göstermek.

"Dünyada görmek istediğin değişim ol" Ghandi.

FRACKING

Demet Edeer

Photo credit: Simon Fraser University
Communications & Marketing
<https://bit.ly/39ce0Bb>

- Ne dedin? Anlamadım.
- 'Fracking'. Öyle diyorlar buralarda. Bizde farklı, en çok 'hidrolik çatlatma' derler.
- Gene anlamadım ben neden bahsettiğini.
- Anlatacağım, anlatacağım... Hele sen çayı bir koy ocağa. Şu termostatin ısısını da yükseltiver bir zahmet; buz gibi ev... Hımmmm, mis gibi koktu. Fırında ne var?
- Börek; ıspanaklı yaptım. 'Triple washed' yazıyor üstünde. Üç kere yıkamışlar... Düşünsene bunca ıspanak! Hem bahçede sulanıyor; hem de toplandıktan sonra üç defa yıkıyor. Nereden geliyor bu değirmenin suyu? Bunca insan; 7.5 milyarı aşmışız dünya üzerinde... Dile kolay!
- Sadece o mu ki? Arabalarda yakıt, evlerde ısıtma, sıcak su, aydınlanma, kullandığımız irili ufaklı bin tane elektrikli alet, fabrikalar, uçaklar, gemiler, trenler, tramvaylar, iş makinaları, laboratuvarlar, kuaförler, kasaplar, stadyumlar, asansörler, soğutucular, çim kesme, araba yıkama... Hele de neon ışıklarıyla, reklam panolarıyla, şıkır şıkır parlayan vitrinleriyle şehir merkezlerimiz! Buna enerji mi yeter? Ne yazık ki insanoğlu yeryüzü kaynaklarını sürdürülemez bir şekilde tüketiyor. Bakalım ne olacak sonumuz?
- Doğru vallahi, haklısın... Aha! Çamaşır makinesi şarkı söylüyor; bitti yıkaması demek ki. Hiç halim yok şimdi çamaşır asacak. Sen ne diyordun az önce? Hidrolink mi, fratik mi? Bir şeydi...
- Ne ne ne? İlahi hanım; güldürdün vallahi beni! Bu mu kaldı aklında kala kala?
- Ne bileyim ben. Buna benzer birşey dediydin işte.

- 'Fracking'... 'Hidrolik çatlatma'... O ayrıntıya girmeden önce biraz temel bilgi vereyim bari sana. Demin saydığımız bütün bu işleri yapmada kullandığımız enerjiyi belli kaynaklardan elde ediyoruz. Öncelikle, enerji kaynakları iki tip. Birincisi 'yenilenebilir' enerji kaynakları, ikincisi de 'yenilenemez' olanlar. Yenilenemeyen, geri dönüşü olmayan enerji kaynakları kullanılıp tüketildiğinde bitiyor. Yenilenebilenler ise tekrar tekrar kullanılmaya devam ediyor. Örnek verecek olursak: Yenilenemez enerji kaynaklarının başında petrol ürünleri (örneğin; benzin, dizel), gaz ve hidrokarbon sıvıları, doğal gaz, kömür, nükleer enerji kaynakları geliyor. Yenilenebilir enerji kaynakları ise hidrolik, biyokütle, biyolojik yakıt (örneğin; etanol, biyodizel), rüzgar, jeotermal, ve güneş.

- Hidrolik dediğin?
- Su kullanarak elde edilen enerji yani. Barajlardan falan...
- Jeotermal dediğin de kaplıcalar mı?
- Evet, aynen. Yeraltındaki sıcak su kaynaklarından yararlanılıyor.
- Denizlerdeki dalgalardan, gel-gitten falan da enerji üretiyorlarmış diye duyuydum televizyonda.
- Doğru, onlar da 'yenilenebilir' enerji kaynakları grubuna giriyor.
- Biyokütle dediğin ne ola ki? Bildiğimiz tezek mi yoksa?
- Aferim sana; yine bildin! Ama sadece tezek, gübreler değil; her tür canlı kalıntısı... Örneğin, ormandan topladığın kuru ağaç dalları, kozalaklar, bütün bitki kalıntıları...

- Eeee hadi 'fracking' i anlat bakalım.

- 'Fracking', 'hidrolik çatlatma/kırılma' bir yöntemin adı. Doğal gaz çıkarma yöntemlerinden biri bu. Doğal gaz dünyanın derinliklerinden çıkarılıyor ve daha ziyade metan gazı içeriyor. Bir miktar hidrokarbon olmayan gazlar da içeriyor. Sana birazdan göstereceğim bir şema var; Amerika'daki doğal gaz rezervelerinin hangi şekillerde bulunduğunu anlatıyor, ham petrol yataklarıyla ilişkisini de gösteriyor.⁽¹⁾ Kısaca söylersek, doğal gaz iki şekilde bulunuyor. 1- konvansiyonel, yani çıkarması ekonomik/kolay olan, yüzeye nisbeten daha yakın alanlarda bulunan. Bunun da tipleri var: ya petrol rezervine hemen bitişik, ya etrafında petrol rezervi bulunmayan, ya da kömür yataklarındaki metan gazı şeklinde bulunan 2- çok derinlerde şeyl (shale) veya başka tip kaya kütleleri içinde bulunan. Bu kütleler içinde hapsolmuş doğal gazı çıkartmak kolay değil elbet; yani konvansiyonel bir yöntem olmuyor. Pahalılığı, zorluğu bir tarafa; bu iş için kullanılan teknik yöntem, hidrolik çatlatma riskler taşıyabiliyor.⁽²⁾

- Daha hala tam anlatamadın şu 'fracking' işini. Ne oluyor yani?

- Çok derinlerdeki kaya kütlelerinin içine milyonlarca yıl önce sıkışmış olan doğal gazı çıkarmak için hidrolik sistemler kullanıyor insanoğlu. Sondajla istenilen kaya kütlelerine ulaşıldıktan sonra sondaja yatay olarak devam ediyor. Bu sırada kayacın içine çeşitli kimyasallar ve kum ile birlikte tazzikli su uyguluyor. Basınçla açığa çıkan gaz, kum taneleri içinden yolunu bulup yüzeye ulaşıyor ve toplanıp biriktiriliyor. Tüm bu işlem sırasında oluşabilecek birkaç riskten söz ediliyor. Birincisi, basınçla uygulanan suyun içindeki toksik kimyasal maddelerin yeraltındaki içme suyu kaynaklarına karışması, ikincisi, titresimler, patlamalarla artan deprem riski, üçüncüsü kumların arasından süzülüp yukarı çıkan gazın (metan) bir kısmının kaçarak atmosfere karışması ve küresel ısınma ve iklim değişimine etkisi, ve dörüncüsü de işlem sırasında çok fazla miktarda toksik madde de içeren atık su oluşumu.^(3,4)

- Ammman ha! Deprem mi dedin? İçme suyu kirlilik tehlikesi...Kaçan metanın küresel ısınmaya katkısı... Bunlar ciddi şeyler!

- Evet, ama bu 'hidrolik çatlatma' yöntemiyle şeyl gazı çıkarılması daha yenice bir teknik sayılır. Henüz araştırmalar sürüyor. İşe daha

genel boyutuyla bakmak lazım aslında. Dünya kaynaklarında halihazırda var olan toplam petrolün 2050'ye kadar insanlığa yeteceği tahmin ediliyor.⁽⁵⁾ Doğal gaz belki biraz daha ileriki yıllara kadar yetecek; ama onun da gidip gideceği sanıyorum 2100'lere kadar...⁽⁶⁾

- Yani "er ya da geç bitecek bunlar" diyorsun... Bu durumda, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmek lazım herhalde. Şuna bak; "yenilenebilir" derken, sanki "yenilebilir" diyoruz 😊!

- Hanımmm! Anlaşıldı anlaşıldı... Senin karnın acıktı iyice. İspanaklı börek de hazır! Çayla beraber nefis olacak şimdi. Yenilebilir! Ben yarına bir demet daha ıspanak alırsam, kimbilir belki ıspanaklı börek de YENİLENEBİLİR 😊!

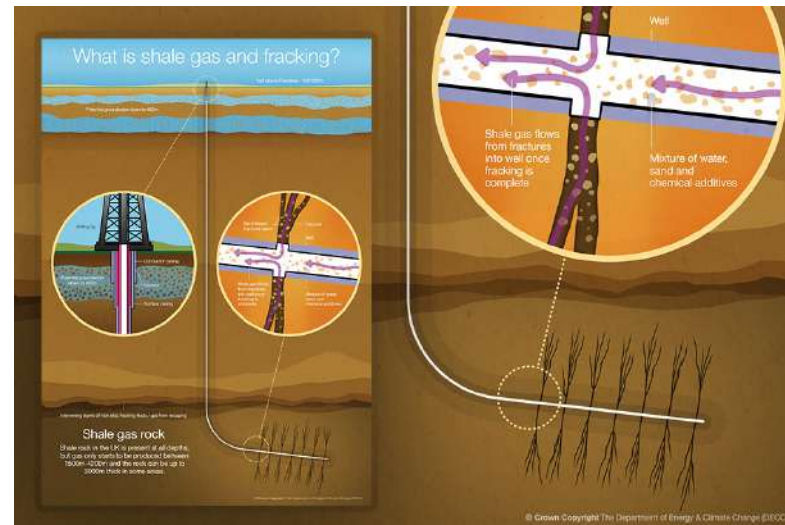

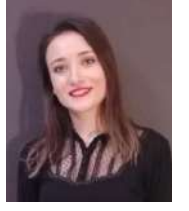
Photo credit: Department of Energy and Climate Change
<https://bit.ly/3rgxiM9>

Kaynakça

- 1) <https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=110>
- 2) https://www.eia.gov/energyexplained/index.cfm?page=about_home
- 3) <https://www.theguardian.com/environment/2012/apr/17/shale-gas-fracking-uk>
- 4) <https://www.epa.gov/uog/process-unconventional-natural-gas-production>
- 5) <https://www.eia.gov/tools/faqs/faq.php?id=38&t=6>
- 6) <https://www.eia.gov/tools/faqs/faq.php?id=52&t=8> , <https://www.eia.gov/tools/faqs/faq.php?id=58&t=8>

NE GİYDİĞİMİZDEN VE GİYMEDİĞİMİZDEN SORUMLUYUZ!

Sinem Atasoy

“Sustainability”, “sürdürülebilir yaşam”, “eco-friendly”, “organic”, “recycle”, “karbon emisyonu”, “green industry”, “yeşil piyasa”... Bu sözcükler son yıllarda fazlasıyla göz önünde yer alırken, kıyafetlerimizin çevreye yarattığı negatif etkinin ne kadar farkındayız? WRAP, işletmelere sürdürülebilirlik alanında yardımcı olan İngiliz araştırma ekibi, 2020’de bu oranın %55 olduğunu saptadı. Az diye mi düşünüyorsunuz? 2017’de bu oran sadece %35’ti! Gelecek yıllarda hızla artacak bu oranın, bilinçli tüketici kısmında yer almak istiyorsanız bu yazı size yardımcı olacaktır.

Şirketler gittikçe artan bilinçli tüketiciyi yakalamak için yepyeni alternatifler geliştiriyorlar.

Markalar sürdürülebilirlik departmanları kuruyor, karbon emisyonunu azaltmak vizyonlarına ekleniyor, alg ve mantarlardan inovatif malzemeler geliştiriliyor, pet şişeler dönüşüp giyilebilir hale geliyor, susuz tekstil üretimine yatırımlar artıyor, sertifikalar basitleştiriliyor ve tüketiciye kadar ulaşıyor...

Korona salgını bizlere ne kadar kırılgan ve savunmasız olduğumuzu, gezegenle olan bağlantımızın ne kadar önemli olduğunu hatırlattı. Firmalar yeşil düşünceye, yeşil markete, yeşil piyasaya doğru artan bir ivmeyle ilerliyor. Peki pandemi sürecinde tüketim azaldı mı? Hayır, aksine yapılan araştırmalara göre arttı! Fakat bilinç ve beraberinde getirdiği pişmanlık da arttı. Tüketiciler bu pişmanlığı sürdürülebilirlik ile bastırmaya çalışıyor.

Bunları biliyor muydunuz?

A Bir jean üretmek için ortalama 7000 litre su harcıyor. Bu 5-6 yılda içtiğimiz suya denktir.

R Dünyadaki sera gazı emisyonlarının %8’inden fazlası giyim / ayakkabı endüstrisi tarafından üretilmektedir.

T Greenpeace’in araştırmasına göre dünyadaki kıyafetlerin ortalama %20’si bir kere bile giyilmiyor.

👗 2015’te Kamboçya’nın gayri safi yurt içi hasılası (GDP) 18 milyar dolar iken, Inditex’in aynı yılda cirosu 18,1 milyar dolardı.

“Sustainability is responsibility.”

Amerikalıların %60'ı sağlıklarına en büyük tehdidi iklim değişimi olarak görüyor. Almanya'daki tüketicilerin %64'ü ise alışverişlerinde en az bir sürdürülebilir özellik olmasına dikkat ediyor. Çin'deki harcamaların %83'ü çevreye duyarlı. %81'i sürdürülebilir markalardan alışveriş yapmak istiyor ve %78'i sürdürülebilir şirketlere yatırım yapmayı planlıyor. Teknolojinin ve sınırsız bilginin içine doğan, dünyadaki oranları her geçen gün artan Z Kuşağı'nın %63'ü sürdürülebilir bir ürün için yüksek bir fiyat vermeye hazır.¹

Ben neyi değiştirebilirim ki demeyin! Unutmayın tüm sektörler gibi moda sektörü de tüketicilere göre şekillenir. Mağazada raflardaki ürünler 1 yıl öncesinden dünyadaki trendlere göre belirlenir ve müşteriler analiz edilerek çok satan ürünler çoğaltılır. Yani güç müşteri olarak sizin elinizde! Siz ne dersiniz o!

¹2021, <https://wrap.org.uk/taking-action/textiles>

Kanadalı görsel tasarımcı Sarah Lazarovic'in "Buyerarchy of need" olarak bilinen ihtiyaçlarımızın satın alma hiyerarşisi oldukça önemli! Size tavsiyem bunu bir kağıda çizip evinize asmanız:

Buyerarchy of Needs. Photo credit: Sarah Lazarovic

Eğlenceli görsel ve videolarla hem size hem çocuğunuza kıyafetlerimizin nasıl yapıldığını ve çevreye olan etkilerini anlatan eğitimci bir website. Bakalım testlerinde ne kadar başarılı olacaksınız.

<http://sustainabilityforschools.org/>

TED konuşmalarını izlemeyi seviyorsanız işte sürdürülebilir moda hakkında kendinizi sorgulayacağınız bir konuşma.

Victoria Adası'nda iyi amaçlar üzerine kurulan harika bir proje. Elinizde olan fazla kıyafetleri, ihtiyacı olan kadınlara ulaşması için bağışlayabilirsiniz.

PLOGGING KOŞ ve ÇÖP TOPLA

Sevim Mete

Plogging, 2016 yılında İsveç'te organize bir etkinlik olarak başladı. Kelime, ilk olarak Erik Ahlstrom tarafından icat edildi. İsveççe "Jogging" ve "plocka upp" in kelimelerinin bir birleşimidir. Fikir 2016'da ortaya çıksa da, terim 2018'de küresel popülerlik kazandı.

Yürüyoruz, koşuyoruz, bisiklete biniyoruz ama yeterince çevremize dikkat ediyor muyuz? Gördüğümüz çöplere kızıp, yolumuza devam mi ediyoruz?

Artık başkalarından bekleme zamanı bitti, gördüğümüz zaman müdahale etme, aktif olarak çevreci olmaya başlamanın zamanı geldi.

Ne mi yapacağız? Dışarı çıkarken yanımıza mutlaka topladığımız çöpleri koymak için torbalar alacağız. Ellerinizin temiz kalması için eldiven giyebilirsiniz veya başka küçük bir torbaya elinizi geçirebilirsiniz.

Eğer eğilip kalkmak zor geliyorsa, çöp toplama çubuklarından da satın alıp, kullanabilirsiniz.

Sonuçta tek bir yöntem yok, kendinize en uygun olan yöntemi bulup, uygulayabilirsiniz.

Sonuçta ne mi kazanılır? Çevremiz daha temiz olur, aynı görüşü paylaşan arkadaşlarla aynı hedefe yürümenin keyfini yaşarsınız, yeni arkadaşlıklar kurup, olan arkadaşlıklarınızı daha da kuvvetlendirebilirsiniz. Kendi çevrenizde bu konuda organizasyonlar yapabilirsiniz.

Aşağıdaki Facebook grubuna üye olup, topladığınız çöplerin fotoğraflarını çekip, grup ile paylaşabilirsiniz. Çöp toplayıp, fotoğraf paylaşan üyeleri güzel yorumlarla teşvik edebilirsiniz.

Bu grup halka açık bir gruptur, kendi arkadaşlarınızla da paylaşıp, onları da katılmaya davet edebilirsiniz.

Temiz bir çevrede, sağlıklı bir vucutta, mutlu insanlar olalım.

TOPLUM DERGİSİ ANKETİ

TCS Toplum Dergisi şimdiye kadar 4 kere yayınlandı. Eğer dergileri okuduysanız, yorumlarınızı bekliyoruz. Sizden gelecek öneriler ve eleştiriler, gelecek sayıları hazırlarken bize çok yardımcı olacak.

Lütfen aşağıdaki linke basarak anketi doldurunuz. Böylelikle emeği geçen gönüllülerin yüzüne bir tebessüm konduracaksınız.

<https://forms.gle/aradon5ZFDcqM9zUA>

Sevgilerimle,
Sevim Mete

ÜYELİK

TCS Yönetim Kurulu olarak daha önce aldığımız 31 Aralık 2020 tarihine kadar 'Üyelik Ücreti' alınmaması kararımızı Covid-19 pandemi koşullarının devamı sebebiyle 2021 yılını da kapsayacak şekilde uzatmış bulunuyoruz. Üye olmak isterseniz aşağıdaki tuşa basarak online üyelik formumuzu doldurabilirsiniz:

TCS'NİN TOPLUMU TANIMA VE BEKLENTİLERİNİ ÖĞRENME ANKETİ

Bu anketi toplumumuzun demografik yapısını anlayabilmek, beklentilerine ve gereksinimlerine daha iyi yanıt verebilmek amacı ile hazırladık. Katılım tamamen isteğe bağlıdır. 20 sorudan oluşmaktadır ve yaklaşık 10 dakikanızı alacaktır. Anket formunu isterseniz anonim olarak da (isim belirtmeden) doldurabilirsiniz. TCS etkinliklerine katılmak isteyen tüm aile bireyleri tarafından ayrıca doldurulması tavsiye edilir. Soruları cevaplamak için lütfen aşağıdaki tuşa basınız:

Pek Yakında;

- Zülfü Livaneli söyleşisi pek yakında TCS Talks' da, kaçırmayın!
- 17-Nisanda TCS Talks' da 'Köy Enstitüleri'ni hatırlayacağız.
- 23-Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı etkinliğimiz 23-Nisan akşamı online olarak gerçekleşecek. Stay tuned!

Turkish Canadian Society

İLETİŞİM

executive@turkishcanadiansociety.org

Disclaimer for Toplum Magazine

TCS Toplum Magazine is a community effort. The Magazine allows for members of the community and members of TCS to provide material and sources helpful to others. The inclusion of a product, vendor, or service should not be construed as an endorsement of such product, vendor, or service. We strive to ensure the material provided by others is appropriate and neutral. However, the views and ideas written and expressed by authors who wish to have their work published do not reflect the views of TCS. TCS makes no representations or warranties of any kind, express or implied about the completeness, correctness, and authenticity of the information written by others. Any reliance you place on such materials is strictly at your own risk and this content should not be used solely as a basis for making any personal, business, legal or any other decisions.